

větiti, že námitka ta je lichá, ježto okolnost, zda se stala dohoda pravo-
platnou, nemá, pokud jde o přípustnost soudního pořadu, významu a
mohla by přijíti v úvahu, pokud by šlo o včasnost žaloby.

Čís. 10412.

**Ve sporu, v němž se domáhá právní zástupce odměny za intervence
u vlivných činitelů (kromě u Státního pozemkového úřadu) ve věci pří-
dělu zbytkového statku, jest řešiti z úřadu otázku, zda ujednání inter-
vencí jest platné či zda jest nicotné, přičic se dobrým mravům.**

(Rozh. ze dne 29. prosince 1930, Rv I 1247/29.)

Žalující advokát domáhal se na žalovaných zaplacení výloh a hono-
ráře za to, že, byv o to žalovanými požádán, intervenoval pro žalované
u vlivných činitelů a u Státního pozemkového úřadu ve věci přidělu
zbytkového statku L. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil
věc prvému soudu, by o ní dále jednal a znovu rozhodl, — mimo jiné
z těchto

d ů v o d ů:

Řízení jest doplniti ohledně obou žalovaných z tohoto důvodu: Ža-
lobce žádá a žalovaní byli nižšími soudy odsouzeni zaplatiti i honorář
za intervence a za zákroky kromě u Státního pozemkového úřadu též za
intervence jinde, najmě u vlivných činitelů. Jest otázkou a otázku tu jest
řešiti z úřadu, třebaže žalovaní v tom směru nic nenamítali, zda ujed-
nání intervence ohledně přidělu u vlivných činitelů jest platné, či zda
je nicotné, přičic se dobrým mravům (§ 879 obč. zák.), a zda požado-
vání honoráře za takovéto intervence jest proto oprávněné. K zodpo-
věděni této otázky a pro rozhodnutí sporu jest zjistiti, v čem intervence
kromě u Státního pozemkového úřadu záležeti měly a záležely, o jakou
pomoc vlivných činitelů šlo, jak činitelé ti působili, po případě vlivně ve
věci přidělu zakročiti měli. Nižší soudy v tom směru věc neprobraly
(§§ 182, 432 c. ř. s.), aniž co zjistily. Uvádí-li odvolací soud, že jedná-
ním žalobcovým nebyl porušen předpis § 879 obč. zák., není pro to ná-
ležitý podkladu.

Čís. 10413.

**Ten, komu byl pozemek Státním pozemkovým úřadem prozatím, až
do úplného splnění veškerých podmínek, odevzdán za účelem konečného
přidělu podle § 27 příd'. zák. do držby, správy a užívání, jest oprávněn
domáhati se žalobou podle § 523 obč. zák. oduznání služebnosti proti
těm, kdož si ji osobují.**

V řízení o žalobě na oduznání služebnosti cesty nemůže se soud za-
bývati námitkou žalovaného, že šlo o veřejnou cestu. Není důvodu, by
bylo přerušeno soudní řízení o žalobě až do skončení správního řízení.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1930, Rv I 1741/29.)

Žalobci, majitelé zbytkového statku, domáhali se na žalovaném, by bylo uznáno právem, že žalovanému nepřísluší právo služebnosti stezky po pozemku žalobců a že žalovaný jest povinen zdržeti se této chůze. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odvolací důvod nesprávného právního posouzení vrcholí ve tvrzení, že první soud pro nedostatek aktivní legitimace žalobu zamítl, ačkoliv žalobci tvrdili a prokázali spisy Státního pozemkového úřadu o přidělu předmětného zbytkového statku, že podle protokolu ze dne 23. dubna 1928 byl jim zbytkový statek předán do vlastnictví, držby, užívání a správy s účinkem od 1. dubna 1928. Opírají tudíž žalobní důvod nejen o vlastnické právo. Nemovitosti byly podle záborového zákona zabráný, což bylo knihovně poznamenáno, mezi Státním pozemkovým úřadem a dřívějším vlastníkem nedošlo o převzetí k dohodě, oprávnění držitele a skutečného vlastníka jsou vykonávána žalobci, žalobci nabyli zbytkového statku úplatně, platí veškeré dávky a daně, žalovaná strana neohlásila služebnosti v předepsané třicetidenní lhůtě a žalobci již podle předpisu § 372 obč. zák. jsou oprávněni, stěžovati si pro osobování si služebnosti stezky žalovanou stranou. Třebaže žalobci nejsou vlastníky zbytkového statku, ano podle spisů a přípisu Státního pozemkového úřadu přidělová listina nebyla dosud vydána a knihovně zapsána (§ 431 obč. zák. a § 27 přidělového zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n.), jsou k žalobě činně oprávněni. Je-li poměr mezi nimi se strany jedné a Státním pozemkovým úřadem vzhledem k nemovitostem, o něž jde, se strany druhé veřejnoprávním, jest poměr žalobců ke třetím osobám ohledně týchž nemovitostí soukromoprávním a míra oprávnění žalobců řídí se podle povahy skutečné moci a ji provázející držitelské vůle žalobců nad nemovitostmi opřených o obsah jejich předání Státním pozemkovým úřadem. Předal-li Státní pozemkový úřad, jak odvolací soud skutkově zjišťuje podle protokolu ze dne 23. dubna 1928, žalobcům nemovitosti v týž den s platností od 1. dubna 1928 do držby, správy a užívání, žalobci od té doby, hospodaříce na nemovitostech a užívající jich, dostali se do jich držby a mohou se jako jejich držitelé vykázati platným titulem a pravým způsobem nabývacím (§ 372 obč. zák. a § 29 první věta zákona čís. 329/1920 Sb. zák. a nař. a zákona čís. 220/1922 Sb. z. a n.). Aby bylo lze přezkoumati povahu držby práva žalovanou stranou tvrzeného, zjišťuje odvolací soud podle lustra zemských desk zemského soudu v Praze, že ve vložce čís. 399 českých desk zemských sub pres. 12. září 1924 č. den. 21.144/24 bylo na nemovitostech poznamenáno zamýšlené převzetí Státním pozemkovým úřadem a žalovaná strana neohlásila v následujících třiceti dnech tvrzené jí právo služebnosti stezky. Podle předpisu § 31 zákona čís. 329/1920 sb. z. a n. a zákona 220/1922 sb. z. a n. není již žalovaná strana oprávněna uplatňovati ono věcné právo k nemovitostem ani proti československému státu ani proti žalobcům, jimž byly nemovitosti přiděleny. Spisům Státního pozemkového úřadu odporuje tvrzení žalované strany, že mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem zabraného zbytkového statku o jeho převzetí došlo k do-

hodě. Je-li však tomu tak, a zpěčují-li se žalobci nechat žalovanou stranu choditi po stezce a projeví-li jí to, byla by držba práva žalované strany i obmyslná, i nepořádná, nehledíc ani k tomu, že žalobci nabyli zbytkového statku úplatně (§§ 373, 326 a 316 obč. zák.), prokázali žalobci oprávnění, brániti se proti takovému osobození si žalované strany odpůřící žalobou naznačenou v § 523 obč. zák. (§ 19 obč. zák.). To vše by ovšem předpokládalo osobození si soukromého práva žalovanou stranou k nemovitostem. Poukazuje-li žalovaná strana na své skutkové tvrzení a namítá-li proti žalobnímu nároku, že chodila po pozemcích a činila tak v úmyslu, by užívala pěšiny, která trvá od nepamětných dob a jest užívána obyvatelstvem, žádá — žalovaná strana — zamítnutí zápůřčí žaloby z důvodu, že jde o nárok na užívání veřejné cesty. Rozhodnutí o tom, zda jde o veřejnou cestu, nenáleží na pořad práva, ježto nejde o občanskou právní věc (§ 1 j. n.), nýbrž o otázku veřejné komunikace, jež jest věcí veřejné správy, a není přikázána řádným soudům. Proto nemůže na pořad práva náležeti ani nárok na užívání cesty, který jest odvozován z její veřejné povahy, neboť i tento nárok jest veřejnoprávní a nemůže ani námítkou býti uplatňován před řádnými soudy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V dovolání, podaném z důvodů čís. 4, 3 a 2 § 503 c. ř. s., uplatňuje žalovaný proti odsuzujícímu rozsudku odvolacího soudu především důvody, z nichž první soud žalobu zamítl, a to nedostatek oprávnění žalobců k žalobě. Spatřuje jej v tom, že žalobci nejsou ještě vlastníky pozemků, přes něž vedla sporná stezka, poněvadž jim ještě nebyla vydána přidělová listina, a míní, že k žalobě o oduznání služebnosti podle § 523 obč. zák. jest oprávněn výhradně vlastník. Nezáleží však na tom, že žalobci v žalobě omylně tvrdili, že jsou již vlastníky, k uznání jejich práva, domáhati se žalobou oduznání služebnosti, dostačuje skutkové zjištění, že pozemky byly jim prozatím, až do úplného splnění veškerých podmínek uvedených v jejich nabídce a plynoucích ze zákonů o pozemkové reformě, zvláště do zaplacení přidělové ceny, odevzdány za účelem konečného přidělu podle § 27 příd. zák. dne 23. srpna 1928 do držby, správy a užívání. Tím stali se žalobci držiteli se všemi právy vlastníka proti třetím osobám. Rozdíl mezi jejich držbou a vlastnictvím jest jen v poměru ke Státnímu pozemkovému úřadu. Jako by se žalobci mohli podle §§ 372 a násl. obč. zák. domáhati na třetích osobách vrácení pozemků odevzdaných jim Státním pozemkovým úřadem, kdyby jim je odňaly z držby, mohou vlastním jménem také žalovati třetí osoby, které si k pozemkům osobují služebnosti, na jejich oduznání. Zákon, mluvě v § 523 obč. zák. o žalobním právu vlastnickém, má na mysli všechny osoby, které prohlašuje v §§ 366—374 obč. zák. za oprávněné k žalobě vlastnické (*rei vindicatio*, *actio Publiciana*), tedy kromě skutečného vlastníka i osoby, které podle § 372 obč. zák. mohou dokázati platný

titul a bezvadné nabytí držby. Tvrdě, že se žalobci nemohou dovolávat § 372 obč. zák., ano toto zákonné ustanovení má na mysli jen takové tituly, které by byly způsobilé k převodu práva vlastnického, kdyby bylo předchůdci náleželo, dovolatel nic pro sebe nezískává, neboť předchůdcem žalobců jest stát, jenž nabytí převzetím zabraného majetku podle §§ 26—29 náhradového zákona všech práv dřívějšího vlastníka. Názor, že titulem k nabytí vlastnictví bude pro žalobce teprve přidělová listina, jest mylný. Vydáním přidělové listiny nabudou žalobci již plného vlastnictví (č. 7862, 7960 sb. n. s.), titulem jest rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, po případě jeho představenstva ze dne 8. října 1926, že přiděl bude udělen. Pokus, dolíčiti z jednotlivých ustanovení protokolu ze dne 23. dubna 1928, jímž byl zbytkový statek odevzdán žalobcům do držby, správy a užívání, že se odevzdání stalo bez újmy práv na spornou stezku, musil se minouti s úspěchem, neboť ani výhrada, že Státní pozemkový úřad upustí od přidělu, nesplní-li žalobci povinnosti jim uložené, ani ustanovení, že žalobci přejímají veřejnoprávní břemena, ani výhrada, že Státní pozemkový úřad jest oprávněn zříditi na přidělené půdě služebnosti, jak se jich ukáže potřeba při provádění pozemkové reformy, nemohou nic změnit na skutečnosti, že zbytkový statek byl žalobcům odevzdán prost služebnosti sporné stezky. Služebnost ta není knihovně zajištěna a pominula, bylo-li jí snad nabyto mimoknihovním vydržením, i proti státu, i proti přidělcům tím, že se v propadné lhůtě 30 dnů od knihovni poznámky zamýšleného převzetí, jež podle § 9 záb. zák. působí jako poznámka zamýšleného odepsání nemovitostí a spolu jako poznámka vyvlastnění, nikdo nedomáhal podle § 31 (1) náhradového zákona v doslovu novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. jejího uznání. Zjištěním odvolacího soudu, že zamýšlené převzetí bylo v zemských deskách poznamenáno na návrh ze dne 12. září 1924 a že žalovaná strana neohlásila v následujících třiceti dnech osobováním si služebnost, byl spor rozhodnut ve prospěch žalobců.

Nejdůležitější námitkou žalované strany jest, že si neosobovala k žalobcovým pozemkům žádné služebnosti, nýbrž užívala sporné stezky jako veřejné cesty. I tato námitka jest bezpodstatná. Pokud jí žalovaný zdůrazňuje veřejnost sporné stezky, odlišující ji od soukromoprávních služebností, přehlíží, že v tomto sporu jde o nárok žalobců, by se žalovaný zdržel dalšího osobování si služebnosti stezky, tedy o ochranu proti zasahování kotvícímu v soukromém právu. Povinnost zřizovati a udržovati potřebné obecní veřejné cesty, jakož i pečovati o jejich zachování náleží podle § 28 čís. 3 českého obecního zřízení a § 12 zákona z 12. srpna 1864, čís. 46 z. zák. k samostatné působnosti obce. Obec jest povolána opatřiti, by veřejné stezky zůstaly zachovány; nároky na užívání cest z důvodu jejich veřejnosti náleží výlučně před úřady správní. U řádných soudů nelze jejich veřejnost uplatňovati, jak správně a v souhlasu se zdejším rozhodováním — srovnej uveřejněné rozhodnutí čís 7655 sb. n. s. — vyslovil odvolací soud, žalobou, ale ani námitkou, soud nemůže rozhodovati o takové námitce pro nepřípustnost pořadu práva. Rozhodnutí správních úřadů nesmí býti a nebude

soudním rozhodnutím nijak předbíháno. K navrhovanému přerušení řízení až do skončení správního řízení, které bylo podle srovnalého udání stran po podání soudní žaloby již také zahájeno, nebylo a není důvodu, neboť předměty soudního a správního řízení jsou různé a nejsou navzájem povahy předurčující. Pokud pak žalovaný námitkou veřejnosti stezky uplatňuje obranu, že si neosoboval žádnou služebnost k pozemkům žalobců a že nezavdal k žalobě příčinu, nemůže touto obranou zvítěziti, protože jest v rozporu s ostatními jeho procesními úkony. Ve tvrzení žalovaného, že užíval stezky jenom jako veřejné cesty, jest obsaženo uznání žalobního nároku, že žalovanému nepřísluší služebnost stezky a že jest povinen zdržeti se vykonávání této služebnosti. Rozsudkem uznávajícím žalobní nárok nemůže se proto žalovaný pokládati za zkrácena, nýbrž leda odsouzením k náhradě útrat. Tohoto odsouzení mohl se žalovaný uvarovati, po případě sám si zajistiti náhradu útrat tím, že by se byl zachoval podle § 45 c. ř. s., uznal hned při prvním ústním jednání žalobní nárok a obmezil své námitky na tvrzení, že nezavdal k žalobě příčinu. Když se místo toho pustil do sporu, navrhl zamítnutí žaloby a namítal také ještě nedostatek žalobní legitimace, předčasnost žaloby a nedostatek podmínek § 31 náhr. zák., když následkem toho musil býti spor proveden, a o námitkách žalovaného musilo býti jednáno a důkazy provedeny, ale námitky se ukázaly neopodstatněnými, jest odsouzení žalovaného také k náhradě útrat bez ohledu na správnost jeho tvrzení o veřejnosti stezky zákonem odůvodněno. Odsuzující rozsudek odvolacího soudu musil býti potvrzen.

Čís. 10414.

Pojišťovací smlouva.

Dodatečnou lhůtu, již jest podle pojišťovacích podmínek dáti pojistníku, jenž nezaplatil následnou premii v den dospělosti, není počítati ode dne splatnosti premie, nýbrž může býti dána kdykoliv v promlčecí době.

Nezaplacení následné premie v čase dospělosti nemá vliv na trvání smlouvy. Pojistitel ručí nadále za pojistnou příhodu a jest oprávněn nezaplacenou premii kdykoliv zažalovati, dokud tomu nevádí promlčení premie. Žalobě nemusí ani předcházeti upomínka, ani nemusí býti dána dodatečná lhůta, ani výpověď.

Pojistitel musí pojistníka vybídnouti, by platil, jen tehdy, chce-li, by při dále trvajícím prodlení v placení nastalo jeho zproštění z ručení za pojistnou příhodu a zrušení smlouvy. Pojistitel může si, ovšem v mezích promlčecí lhůty, vybrati i dobu, kdy chce takto postupovati. Při upomenutí po době splatnosti nepočítá se lhůta ode dne splatnosti.

Dokud neuplynula dodatečná lhůta, ručí pojistitel za pojistnou příhodu. Zažaluje-li pojistitel pojistnou premii po marném uplynutí dodatečné lhůty, ručí za pojistné období, pro něž premii soudně uplatňuje.